Adil Olma De?er Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Adil Olma De?er Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16245

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Adil Olma De?er Ölçe?i, 2019 y?l?nda Yusuf Y?ld?r?m taraf?ndan doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? öz bildirimli bir ölçektir. Ölçek, bireylerin ve özellikle ö?rencilerin **adil olma de?erine** yönelik alg?lar?n?, inançlar?n? ve bu de?ere atfettikleri önemi ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirilme süreci, Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile titizlikle incelenmi?tir.

Yap?lan psikometrik analizler sonucunda, ba?lang?çtaki maddelerden elenerek son haline ula?an 15 maddelik ölçek, üç ana faktörlü bir yap? sergilemektedir: Evrensel Boyut, Toplumsal Boyut ve Bireysel Boyut. Ölçe?in geçerlili?i ve güvenirli?i, kabul edilebilir düzeyde iyi uyum indeksleri ve yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar? ile desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Adil Olma De?eri, De?erler E?itimi, Psikometrik Özellikler, Faktör Analizi, Yap? Geçerlili?i, Etkin Vatanda?l?k.

Yazarlar

Yusuf YILDIRIM

Amaç

Adil Olma De?er Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin adil olma de?erine yönelik tutum ve davran??lar?n? bilimsel olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle okul d??? etkinlik temelli de?erler e?itimi programlar?n?n ö?rencilerin etkin vatanda?l?k de?erleri üzerindeki etkisini inceleyen akademik bir çal??man?n parças? olarak geli?tirilmi?tir.

Bu ölçek, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve uygulay?c?lara, uygulanan pedagojik yöntemlerin bireylerde adalet de?erini ne düzeyde geli?tirdi?ini de?erlendirmede standart, geçerli ve güvenilir bir araç sunmay? hedeflemektedir. Bu sayede, de?erler e?itiminin sonuçlar? objektif verilerle analiz edilebilmektedir.

Yap?

Ölçek, psikolojideki temel de?er kavramlar?ndan biri olan **adil olma de?erini** ölçmektedir. Bu de?er, bireyin kendi haklar?na ve ba?kalar?n?n haklar?na e?it ve tarafs?z bir ?ekilde yakla?ma e?ilimini ifade eder. Ölçe?in kuramsal yap?s?, adalet kavram?n?n farkl? ya?am alanlar?ndaki tezahürlerini yans?tacak ?ekilde üç ana boyutta ele al?nm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu boyutlar, adil olma de?erinin kapsaml? bir de?erlendirmesini sunar:

Evrensel Boyut: Küresel etik ilkeler, insan haklar? ve genel ahlaki normlar çerçevesinde adaletin alg?lan???n? kapsar.
Toplumsal Boyut: Aile, okul ve toplum içindeki sosyal etkile?imlerde e?itlik, hakkaniyet ve kurallara uygunluk gibi unsurlar? de?erlendirir.
Bireysel Boyut: Ki?inin kendine kar?? dürüstlü?ü, içsel adalet duygusu ve ki?isel kararlar?nda tarafs?zl?k ilkesini ne ölçüde benimsedi?ini yans?t?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini belirlemek amac?yla ilk olarak iç tutarl?l?k analizleri yap?lm??t?r. Madde-toplam korelasyonu dü?ük ç?kan 3 madde 26 maddelik ölçekten ç?kar?larak 23 madde ile analizlere devam edilmi?tir. Örneklem büyüklü?ünün faktör analizi için uygunlu?unu kontrol etmek amac?yla uygulanan Kaiser-Meyer Olkin (KMO) testi de?eri .81 olarak bulunmu?tur; bu de?er, verinin faktör analizi için yüksek düzeyde uygun oldu?unu göstermektedir. Barlett Küresellik Testi sonucu ise istatistiksel olarak anlaml? bulunmu?tur (χ^2= 1402.163; p<.01).

Üç faktörlü yap?n?n model uyumunu test etmek için uygulanan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, modelin veriye iyi uyum sa?lad???n? göstermi?tir. Ki-kare de?erinin anlaml? olmas?na ra?men (χ^2=178.70, sd=85, p=.000), uyum indeksleri de?erleri incelenmi?tir. Elde edilen uyum indeksleri (NFI=.90, IFI=.95, CFI=.95, GFI=.97, AGFI=.95, TLI=.94, RMSEA=.039 ve SRMR=.04) literatürde belirtilen iyi uyum düzeylerini kar??lamaktad?r. Özellikle RMSEA ve SRMR de?erlerinin dü?ük olmas?, modelin kabul edilebilir düzeyde yap?sal geçerlili?e sahip oldu?unu teyit etmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k, test yar?lama yöntemi ve test-tekrar test kararl?l??? üzerinden de?erlendirilmi?tir. ?ç tutarl?l?k katsay?s? olan **Cronbach Alpha** de?erleri, alt ölçekler baz?nda .62 ile .78 aras?nda de?i?mektedir. Bu de?erler, alt ölçeklerin genel olarak güvenilir sonuçlar verdi?ini göstermektedir.

Uygulanan ?ki Yar? Testi (Split-Half) güvenirlik katsay?lar? .71 ile .76 aral???nda bulunmu?tur. Ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? gösteren Test-Tekrar Test güvenirlik katsay?s? ise .74 olarak hesaplanm??t?r. Büyüköztürk (2006) taraf?ndan belirtildi?i gibi, kabul edilebilir bir güvenirlik için katsay? de?erinin genellikle .70 üzerinde olmas? beklenir. Elde edilen bu katsay?lar, Adil Olma De?er Ölçe?i'nin tutarl? ve kararl? sonuçlar sa?lad???n? do?rulamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Geçerlik analizlerinin bir parças? olarak gerçekle?tirilen Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in nihai 15 maddelik yap?s?n? ortaya ç?karm??t?r. Faktör yükü dü?ük olan maddeler a?amal? olarak ç?kar?ld?ktan sonra, öz-de?erler ve grafikler incelenerek ölçe?in üç faktörlü bir yap?ya sahip oldu?una karar verilmi?tir.

Bu üç faktörlü yap?, toplam varyans?n %39.25'ini aç?klamaktad?r. Varyans?n da??l?m? ?öyledir: Birinci faktör (Evrensel Boyut) %21.25, ?kinci faktör (Toplumsal Boyut) %10.05 ve Üçüncü faktör (Bireysel Boyut) %7.95'tir. Maddelerin faktör yükleri .30 ile .80 aras?nda de?i?mektedir. Faktör isimlendirmeleri, literatür ve kuramsal yap?ya uygun olarak yap?lm??t?r.

Ölçekte yer alan 15 maddenin 12'si olumlu (pozitif) ifade, 3'ü ise tersine kodlanmas? gereken olumsuz (negatif) ifade içermektedir.

Araç Bilgileri

Test Type: Geli?tirme

Format: 15 maddelik, 5'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i.

Language Available: Türkçe.

Population Group: Ö?renciler (E?itim ara?t?rmalar? ba?lam?nda geli?tirilmi?tir).

Age Group: Belirtilmemi?tir (Doktora tezi ba?lam?nda genellikle orta veya lise ö?rencileri).

Population Details: Okul d??? etkinlik temelli de?erler e?itimi program? kat?l?mc?lar? üzerinde uygulanm??t?r.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Derecelendirme: 5 "Tamamen uygun", 4 "Uygun", 3 "Biraz uygun", 2 "Uygun de?il", 1 "Hiç uygun de?il".

Anahtar Kelimeler

Adil Olma, De?er Ölçe?i, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA), E?itim Psikolojisi, Likert Ölçe?i.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

ARABPSYCHOLOGY.COM

Affiliation Email addresses: yusufyildirimakademik@gmail.com

Correspondence Address: Sakarya Üniversitesi, Sakarya (Tez kayna??na göre)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2019 y?l?nda Yusuf Y?ld?r?m'?n doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? akademik bir araçt?r. Ticari kullan?m, izin ve güncel ücret ?artlar? için do?rudan sorumlu yazar (Yusuf YILDIRIM) ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir. ?leti?im e-postas?: yusufyildirimakademik@gmail.com.

Kaynaklar

Y?ld?r?m, Y. (2019). *Okul d??? etkinlik temelli de?erler e?itimi program?n?n etkin vatanda?l?k de?erlerine etkisi* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
Büyüköztürk, ?. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitab?: ?statistik, ara?t?rma deseni, SPSS uygulamalar? ve yorum*. Ankara: Pegem A Yay?nc?l?k.

Adil Olma De?er Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek, toplamda 15 maddeden olu?maktad?r. Bu maddelerin 12'si olumlu yönde, 3'ü ise tersine kodlanmas? gereken olumsuz yönde ifade edilmi?tir. Ölçek maddeleri, üç faktörlü yap?y? yans?tmaktad?r: Evrensel, Toplumsal ve Bireysel Boyut.

Ölçe?in orijinal PDF içeri?i buradan indirilebilir: adil-olma-de?er-ölçe?i-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM